

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

342. Respondetur ad alia argumenta P. Rabardei. Ex p. 7. tr. 1. res. 27.
aliàs 25.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

bus loquimur pertinere ad Episcopos, & Iudices Ecclesiasticos absolute, & sine vlla distinctione.

RESOL. CCCXLII.

Respondetur ad alia argumenta P. Rabardei: Ex part. 7. tract. 1. Ref. 27. alias 25.

Sup. in Ref. quae hic est 340. & in aliis eius primae annot.

§. 1. **P**robat P. Rabardeus, vt visum est *supra* suam sententiam, quod possint Principes impedimenta dirimentia constituere, quia Matrimonium per se, tanquam contractus Ciuilis, ita dependere debet à legibus saecularium Principum, sicut alij humani contractus, & actus spectantes ad humanum commercium: poterant ergo saeculares Principes condere leges, & statuerè certas condiciones, & constituere certa impedimenta circa Matrimonium contrahendum: impedimenta inquam etiam dirimentia, ita vt Matrimonium cum iis contractum esset nullum, & irritum.

2. Sed huic argumento ex *supradictis* patet responsio, nam contractus Matrimonij eo ipso quod secundum Christi institutionem factus fuit sacer, à saeculari foro exemptus fuit; sicut aedes, vasa, vestes, hoc ipso à fidelibus ad pium vsum, siue Ministerium sacrum oblata, & ab Ecclesia Praelato acceptata, & dedicata sunt, à saecularium potestatum dispositione, iurisdictione, & exactione eximuntur: Et sicut etiam accidit in ipsis Clericis. Igitur ex hoc quod contractus Matrimonij alioqui Ciuilis, facta est res taliter sacra, vt habeat veram Sacramenti rationem, dici debet translatam fuisse in solius Ecclesiae potestatem, ad quam spectat de Sacramentorum dispositione, & administratione decernere. Et pontificia reservatione hoc Principibus interdictum fuisse ex Superioribus dictis iam constat. Idem dicendum est quod ad Matrimonium etiam quatenus est contractus non posse legem ciuilem statuere aliquid circa eius substantialia, vel minuentia eius libertatem: repugnat enim, ac resistit ius Canonicum ad quod pertinet principaliter de Matrimonio disponere, cum dignius quod in ipso est sit esse Sacramentum, & per consequens rem spirituales, ac sic trahit ad se minus dignum, scilicet esse contractum.

3. Ex his etiam patet responsio ad aliud argumentum P. Rabardei desumptum ex multis legibus Imperatorum Arcadij, Honorij, Theodosij, & aliorum, in quibus Matrimonia contra eorum leges, iniuncta, irrita esse declararunt. Nam dicendum est, nullas Ciuilium Magistratum leges, circa contractum Matrimonij, validas esse, nisi probentur ab Ecclesia. Constat ex *capite cum secundum Apostolum, de Secundis nuptiis*, vbi ea lex Caesarem, quae infamiam irrogat viduis nubentibus intra annum luctus, abrogatur. In iis, inquit, saeculares leges non dedignantur Ecclesiasticas imitari; & *cap. Quaedam lex 35. quast. 2.* reicitur à Gregorio primo lex Honorij, & Iustiniani Imperatorum, quae decernebat valida Matrimonia inter Consobrinos cuiusmodi multa alia reperies in iure Ciuili; Quae postea fuerunt correctae à iure Canonico, vt sigillatim obseruat Conradus Ritherfusius, in *Differentiis Iuris Ciuilis, & Cano. libro 11. cap. 21. & sequ.* & Emericus à Rosback, *de comparat. Iur. Ciuilis, & Canonici tit. 4. num. 7. & seq.* Licet vt hostes Romanae Ecclesiae in Summos Pontifices insurgant, dictum ius Ciuile corrigentes.

4. Redè igitur ex his omnibus Basilius Pontius, *de Matrim. lib. 6. cap. 2. num. 1.* & auctores *supracitati*, docuerunt quamlibet legem latam à saeculari Principe circa essentialia Matrimonij, etiam si non repro-

betur ab Ecclesia nullam esse, & tunc censendam validam, quando ab ipsa approbetur; & ideo Fagnanus *de Inst. Monit. Pauli V. fol. 37. rectè* obseruauit leges appositae ab Imperatoribus in Corpore Digestorum circa Matrimonij valorem esse inualidas, & non seruandas. Vnde, quia P. Rabardeus maximè se fundat in legibus Imperatorum, appositis in Codice, statutibus, circa nullitatem Matrimonij, quas, & similes, ab aliis Principibus factas, firmat, & validas esse omnino putat, nec egere, vt à Summis Pontificibus approbentur, vt asserit praeterim in *fol. 263.* Idè non deferam hic per extensum apponere verba aliquorum Doctorem: & in primis agmen ducat omnium Magister D. Thomas, vnde nescio quomodo aduersus tantum virum possit se opponere P. Rabardeus, sic enim ait in *4. dist. 42. quast. 2. art. 2. ad 4.* Prohibitio legis humanae; non sufficeret ad impedimentum Matrimonij, nisi interueniret auctoritas Ecclesiae, quae idem etiam interdicit.

D. Bonauentura etiam in *4. dist. 42. qu. 2. ad 2.* Ad illud quod obiicitur, quod Matrimonium regitur iure Poli, & non foris iam patet responsio; quia Ecclesia tale impedimentum sua constitutione, & approbatione fecit esse validum; alioquin non posset impedire.

Paludanus in *4. dist. 42. quast. 1. art. 2. concl. 7.* Sciendum quod cognatio & affinitas legalis impedit, & dirimit Matrimonium non quia sic est de iure Ciuili, sed quia approbatum est de iure Canonico.

Glossa finalis, in *cap. si quis ingenuus 29. quast. 2.* dicit lex, quod si filia Senatoris contrahit cum libero non tenet Matrimonium, leg. filiam. ff. de senat. Sed illud secundum leges non tenet, sed secundum Canones tenet, quia Matrimonia iure Poli reguntur.

Syluester *ver. Matrimonium 80. quast. 8. dicto 1.* Cognatio legalis, est quaedam proximitas proueniens ex adoptione, intellige perfecta, quae est arrogatio & imperfecta, quae est simplex adoptio. Intelligentiam, quod vigorem habet ista cognatio ab institutione Ecclesiae, & non à lege Ciuili solum quae non sufficeret.

Tabiena *ver. Impedimentum 6. num. 1.* Legibus humanis prohibuitur est inter tales Matrimonium contrahi, & talis prohibitio est per Ecclesiam approbata & inde habet quod legalis cognatio Matrimonium impedit.

Dominus Sotus, in *4. dist. 42. quast. 2. art. 2. ad 2.* Etsi cognatio haec iure gentium, & Ciuili sit introducta, quod tamen sit Matrimonij impedimentum Ecclesiastica auctoritas facit.

Petrus de Ledesma, *de Matrimonio, quast. 50. art. 1. dub. 1. concl. 2.* Quamuis olim per ius Caesarem, aut plura fuerint, aut pauciora impedimenta Matrimonij, nunc per ius Canonicum omnia reuocata sunt nisi quae constituuntur per illud; & si quid vellent Reges de eis diffinire, nihil facerent, quoniam restricta est illorum Potestas.

Couarruias, in *4. Decret. 2. part. cap. 6. §. 10. n. 16.* Illud autem planum est solum Romanum Pontificem posse statuere circa Matrimonia contrahenda, vel prohibenda, neque id ad saeculares Iudices pertinere. Text. in *cap. tuam, de ord. cognit. cap. 1. de spons. cap. fide rapt. Abb. & Felin. in d. cap. 1. idem Abb. in cap. primo, de cognat. latè, Felin. in cap. Ecclesia, de constit. n. 72.* Vinc. Herculani, in *quast. 3. glossa optima, in cap. 1. in fine 30. quast. 3.* dicens, inter tutorem, & pupillam contractum Matrimonium validum esse, etiam si lex Ciuilis id prohibeat, cum lege Pontificia hoc Matrimonium veritatem non sit; quam Gl. notabilem esse existimat Alex. in *l. si filius a parte ff. de lib. & Posth. §. fin.* Hinc etiam constat à Laicis etiam summis Principibus non posse lege prohiberi Matrimonium cum alienigenis

alienigenis, vel cum certo hominum genere & hoc ipsum passim nostrates fatentur, qui leges Civiles aliquot Matrimonia prohibentes, improbas refellunt. Nec in hoc liber latius insistere, cum id lippis, ac tonforibus, vt aiunt, notum sit. Sed quod Couarruias ait, ita clarum esset, vt pateat lippis, & tonforibus, nunc P. Rabardeus obscurissimum conatur facere, & contrarium audet defendere.

RESOL. CCCXLIII.

Confirmantur superius dicta, & matrimonium contra-ctum inter filios familia sine consensu Parentum, non obstantibus prohibitionibus Principum, validum esse contra P. Rabardeum probatur.

Et queritur, an Principes possint statuere sub pena exheredationis, ne filij contrahant, iniuris Parentibus? Ex part. 7. tr. 1. Resol. 28. alias 26.

§. 1. **D**icta, & similia Matrimonia esse nulla si contrahantur cum impedimento dirimente apposito per leges Principis laici, defendit Pater Rabardeus, *vbi supra sect. 5. per totam*, & praesertim, *n. 7. & seq.* Quia ipse putat posse illos hoc statueri, sed *pra* iam patris hanc doctrinam reprobata esse existimo, nunc tamen aduersus illum individualiter pro his casibus adducam aliquos Doctores, & primus sit Pater Stephanus Baunius, qui non obstantibus legibus Henrici II. & Henrici III. Regum Francia annullantibus Matrimonia sine consensu Parentum inita; sic asserit *in Theolog. moral. part. 1. tract. 12. quast. vlt. Asser. 3. fol. 747.* Valere vt ante est dictum a filiis sine Parentum consensu coniugium, habent Beia, *part. 1. cas. 18.* contra Scriptores quoddam Gallos, qui cum viderent consensum Parentum, vt diximus antea ab Henrico II. lege publicata anno 1556. ab Henrico item III. alia promulgata anno 1585. ad valorem Matrimonij filiorum exigi, censuere, cum hic deficit, Matrimonium quoque deficere, eique vim nullam esse.

2. Hanc nostram assertionem probant Romani Pontifices, ratioque ipsa: In primis *27. causa 2. causae sufficiat*, sufficiat, inquit Nicolaus, *ad consul. Bulgarorum, cap. 3.* secundum leges, solus eorum consensus, de quorum coniunctionibus agitur. Lucius autem eius nominis III. *in tit. de raptoribus, cap. cum causa 6.* ait: Raptorem dici non posse, qui habuit mulieris assensum, & postea prius eam desponsauit, quam cognouit licet parentes, reclamarent. His testimoniis addenda ratio.

3. Prima quod in his, quae sunt naturalia, hominis potestati non sit obnoxius, cum in his pari omnes vtantur iure, pari omnes fruantur libertate, solique Deo parent: sed Matrimonium est de his, quae ad naturam pertinent, in qua tam liber est filius, quam pater, cum se ipso postea futurus sit genitor: igitur non tenentur liberi parentibus obedire in contrahendo Matrimonio. Secunda, potest filius non modo infcio, sed etiam reclamante patre, Deo se per votum solenne Religionis dedere, consecrare, addicere, ergo, & dare foeminae per coniugium. Probatur consequentia respectu obedientiae patri debite, plus est vouere Deo Religionem, quam vxorem ducere, cum Religio magis a potestate parentis, eiusque obsequio subducatur filium, quam Matrimonium; sed potest primum sine patris consensu, Ergo, & secundum. Minor probatur: in his quae sunt proprij iuris, & quibus vnus alteri non subest, obligare se quilibet potest independenter ab alio, sed filius in electione status, sui est iuris, nam vbi attingit auaum

14. in his quae ad propriam personam spectant, non pendet ab alio, se ergo tunc potest pro libito obligare Deo in religione, ergo & eodem iure patre irrequisito, astringere se foeminae Matrimonio, vt facere Tobias iunior, & Esau, quod cuique etiam permillum esse, habetur *in Trid. sess. 24. cap. 1.*

4. Et verò si parentum consensus esset necessarius, sequeretur, eos filiis coniuges dare posse sibi parum gratas, & saepe etiam exosas, ac graues, quae eis sui odium imprimerent verius quam amorem, nec a foedis amoribus abstraherent, aut fornicandi periculo, cum ad eam accessum non sit facilis, quae non diligitur. Haec dicit P. Baunius, qui postea, etiam addit: Probabile est non modò iure Canonico, sed nec Ciuili consensum patris ad Matrimonij validitatem esse necessariam: ita Soarius *part. 2. Sponsal.* Guibertus Costanus, *in suis Memorialibus*, Probat, si naturalis ratio, patris consensum in nuptiis exposceret, nulla esset inter filium in potestate patris adhuc positum, & emancipatum differentia, sed depositum in vno valeret in aliquo quoque, cum lex naturalis mutationem nesciat, & ideo iure Ciuili abrogari nequit, aut, tolli, nec proinde emancipatione; id autem asserere quid est aliud quam rationi, experientiaeque vim facere? Ad argumentum allatum in initio, dicendum est primò, leges Ciuiles, quae sunt Canonice contrariae, seruandas non esse. Secundò, eas contrario vsu Galliae, abrogatas esse, imò nec videri, receptas vnquam fuisse. Tertiò, cum laudabile sit, ac honestum, Reipublicae autem maxime fructuosum, filios, filiasque de nuptiis contrahendis sine parentum consensu consilia non capere, Reges optimos, illa sua lege hoc donaxat voluisse, vt Matrimonium parentibus infcis contractum ratum non esset quoad impunitatem. Hoculque P. Baunius *loco citato*, quem relictis aliis, adduxi per extensum, cum sit Doctor Gallus, & ex Societate; cui addendus est Petrus à S. Ioseph. etiam Doctor Gallus *in Idea Theol. Sacrament. capite 38. resol. 8.*

5. Nec obstat supradictis id quod obseruat Pater Rabardeus, *fol. 235.* ex D. Basilio; & aliis Patribus, qui videntur approbare leges Imperatorias annullantes Matrimonium filiorum familiae sine parentum consensu initum; nam certum est tempore D. Basilij non fuisse Canonem, aut Decretum Ecclesiasticum, quo Coniugia filiorum familias facta sine voluntate, aut consensu patris, nulla, & inualida declarantur. Ergo infert P. Rabardeus, necessum est dicere S. Basilium censuisse leges Imperiales hoc ipsum prohibentes satis efficaces fuisse, vt irrita, & nulla declararentur.

6. Sed respondeo primò cum Bossio *tract. de contract. Matrim. cap. 11. §. 6. num. 66.* & Ioanne Praeposito *in 3. part. D. Thoma. quast. 3. de Sacram. Matrim. dub. 3. num. 32.* ex Patribus solùm ostendi decenter requiri consensum parentum; & talia Matrimonia esse prohibita, non inualida: Et hoc pacto etiam exponit leges Imperatorias adductas à P. Rabardeo, Angelus Bossius, *vbi supra num. 65. in fine*, ex Pontio, & Couarruias; asserit enim huiusmodi leges, & constitutiones exigentes consensum parentum ad Matrimonium filiorum familias intelligi de honestate, non quod velint Matrimonium sine parentum consensu contractum, esse nullum; quod etiam dicendum est, de quibusdam sacris Canonibus, vt sunt, *cap. Non omnis, cap. Honorantur, cap. fin. 32. quast. 2. cap. Nostrates, cap. Alter. 30. quast. 5.* Et si qui alij sunt; dicendum inquã est hos Canones, SS. Patres, licet videantur postulare consensum parentum ad filiorum familias, maxime foeminarum Matrimonium, loquutos tamen fuisse, & intelligendos esse, non quoad necessitatem

Sup. in Resol. 28. et est 26.

Sup. hoc fit per in Resol. 28. et est 26. cursum in hunc, & simul in Rabardeo, cap. in casu 18.

INATI
tribula
O. LX
E. III